

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΑ 2014 - 2020
ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

Λ. Αθηνών 58, 104 41 Αθήνα

Έργο:

«Διεξαγωγή ολοκληρωμένης ερευνητικής διαδικασίας με θέμα: Θέσεις, απόψεις και προτάσεις του αγροτικού κόσμου για τη νέα ΚΑΠ και το μέλλον των αγροτικών περιοχών» στο πλαίσιο της πράξης με τίτλο «ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ» του Μέτρου 20 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 –2020 (ΠΑΑ).

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Β3

Ποιοτική Έρευνα

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές



ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ



ΕΘΝΙΚΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΟ
ΔΙΚΤΥΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ



ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο του έργου

Στο πλαίσιο προετοιμασίας για την κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της περιόδου 2021 – 2027 και σε συνέχεια του πρώτου κύκλου διαβουλεύσεων που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 2019-2020 στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης για την προετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ, έχει τεθεί ως στόχος η συμμετοχή όλων των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων στη διαμόρφωση και ανάδειξη των σημαντικότερων θεμάτων που επηρεάζουν το περιεχόμενο του Στρατηγικού Σχεδίου της Νέας ΚΑΠ.

Στην παρούσα φάση και δεδομένων των περιορισμών που έχουν τεθεί λόγω της πανδημίας COVID 19, κρίνεται σκόπιμη η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης ερευνητικής διαδικασίας με θέμα: «Θέσεις, απόψεις και προτάσεις του αγροτικού πληθυσμού για τη Νέα ΚΑΠ και την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών».

Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 8 «Συμβολή στην προετοιμασία για την επόμενη προγραμματική περίοδο» με στόχο τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων στη διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ και της Προτεραιότητας 2 «Διευκόλυνση θεματικών και αναλυτικών ανταλλαγών μεταξύ των φορέων αγροτικής ανάπτυξης, ανταλλαγή και διάδοση των πορισμάτων, και για την ενεργή συνεισφορά του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου στις προπαρασκευαστικές εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG AGRI) και του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD)» με στόχο την αποστολή απόψεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως συνεισφορά στη δημόσια διαβούλευση σχετικά με την κατάρτιση ενός «Μακροπρόθεσμου Οράματος για τις αγροτικές περιοχές» με ορίζοντα το 2040 .

Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκε **ποιοτική** έρευνα με την μέθοδο των ομαδικών συζητήσεων με σκοπό την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης που βιώνει ο αγροτικός κόσμος και ο αγροτικός τομέας και την παράλληλη ανάδειξη των προτεραιοτήτων ενόψει της υλοποίησης της Νέας ΚΑΠ, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της αλυσίδας παραγωγής κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης.

Ποιοτική Έρευνα

A. Μεθοδολογία και ερευνητικοί στόχοι

Η ποιοτική έρευνα διεξήχθη με την μέθοδο των ομαδικών συζητήσεων και τη συμμετοχή πολιτών – κατοίκων και θεσμικών παραγόντων ημιαστικών και αγροτικών περιοχών με σκοπό την σε βάθος κατανόηση και αποτύπωση των προτάσεων - αντιλήψεων των συμμετεχόντων στη χάραξη μακροπρόθεσμης στρατηγικής ανάπτυξης για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040 και με βάση τη σχετική διαβούλευση της ΕΕ.

Ως ερευνητικοί στόχοι καθορίστηκαν:

- Η καταγραφή των απόψεων των εμπλεκόμενων μερών (stakeholders) για την υπάρχουσα κατάσταση στις παραπάνω περιοχές
- Η αποτύπωση των προσδοκιών και των επιθυμιών για το μέλλον
- Η διερεύνηση των μελλοντικών εξελίξεων
- Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και οι βασικές αδυναμίες
- Τομείς / Πεδία δραστηριότητας για την ανάπτυξη
- Οι άξονες προτεραιότητας
- Οι δράσεις και τα μέσα για την επίτευξη του μακροπρόθεσμου οράματος

Η ερευνητική διαδικασία περιλάμβανε την στρατολόγηση τεσσάρων ομάδων εστίασης από τέσσερις διαφορετικές περιοχές με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, μεγέθους 10 – 12 ατόμων η καθεμία. Η επιλογή των περιοχών και των συμμετεχόντων στις ομάδες εστίασης έγινε σε συνεργασία με την Αναθέτουσα Αρχή.

B. Φύλλο συλλογής: ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Λόγω του χρονικού περιορισμού και των περιστάσεων εξαιτίας των μέτρων προστασίας από την πανδημία, η διεξαγωγή των Ομάδων εστίασης έγινε **διαδικτυακά** σε 4 Ομάδες περιοχών με κοινά ή παρεμφερή **κοινωνικο-οικονομικά ή/και γεωγραφικά χαρακτηριστικά**.

Σε συνεργασία με την Αναθέτουσα Αρχή, οι ομάδες περιοχών που καθορίστηκαν για κάθε Ομάδα Εστίασης είναι:

1. Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες (πεδινές περιοχές με κυρίως αροτραίες καλλιέργειες, ορεινές περιοχές, ανακάμπτους περιοχές). (Περιφέρειες Θεσσαλίας & Κεντρικής Μακεδονίας).
2. Αργολίδα- Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία (ανθεκτικές περιοχές), Αχαΐα (περιοχή ύψους) (Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας & Πελοποννήσου).
3. Νησιά Βορείου Αιγαίου (περιοχές ύψους) & Νοτίου Αιγαίου (τουριστικές περιοχές)
4. Ορεινές και μειονεκτικές περιοχές Γρεβενών, Κοζάνης & Καστοριάς (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας): ορεινές περιοχές με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα.

Στις ενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι τοποθετήσεις των συμμετεχόντων ανά ομάδα συζήτησης. Υπάρχουν ωστόσο κάποια σημεία τα οποία αναφέρθηκαν από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων και αφορούν:

- τις επιπτώσεις της πανδημίας στην ανάσχεση της οικονομικής και κοινωνικής ζωής των ανθρώπων αλλά ταυτόχρονα και την τεράστια συμβολή της υγειονομικής κρίσης στην ψηφιακή μετάβαση και στην χρήση των νέων τεχνολογιών, παράγοντας πολύ σημαντικός για τους κατοίκους των πιο απομακρυσμένων περιοχών
- καταγράφηκαν σε κάθε περίπτωση έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες μεταξύ των αστικών και των καθαρά αγροτικών και ορεινών περιοχών. Η ελληνική ύπαιθρος δεν αποτελεί ένα συνεκτικό και ομοιόμορφο πλαίσιο, το αντίθετο παρουσιάζει έντονες διαφοροποιήσεις τόσο μεταξύ όσο και εντός των χωρικών Περιφερειακών Ενοτήτων. Διαφοροποιήσεις και ιδιαιτερότητες που απαιτούν την υιοθέτηση και υλοποίηση ad hoc προσεγγίσεων και πολιτικών.
- Οι συμμετέχοντες κάθε ομάδας θεωρούν μοναδικής αξίας τα παραγόμενα αγροτικά προϊόντα της περιοχής τους, αισθάνονται υπερήφανοι γι' αυτά και πρόθυμοι να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την ανάδειξη και προώθηση τους.

Παρουσίαση συμπερασμάτων ανά ομάδα

Ομάδα Εστίασης **1**

«Καρδίτσα, Τρίκαλα,
Σέρρες»



Ομάδα Εστίασης **2**

«Αργολίδα-Αρκαδία,
Αιτωλοακαρνανία,
Ηλεία, Αχαΐα»



Ομάδα Εστίασης **3**

«Βόρειο & Νότιο
Αιγαίο»



Ομάδα Εστίασης **4**

«Δυτική Μακεδονία»



Συμμετοχικό εργαστήριο για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Ομάδα Εστίασης 1 «Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες»

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού Αγροτικού Δικτύου)

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@mou.gr

Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 1 «Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες»

Αριθ. συμμετεχόντων: 11

Τοποθεσία:

Ημερομηνία: 12/1/2021

Υπό εξέταση περιοχή: **Νομοί Καρδίτσας, Τρικάλων, Σερρών**

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/ η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Λειψυδρία εξαιτίας της αύξησης της θερμοκρασίας • Την ίδια στιγμή εξαιτίας των ακραίων καιρικών φαινομένων πλημμυρίζουν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις κατά τους χειμερινούς μήνες 	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση της γεωθερμίας και των ΑΠΕ • Ευκαιρία για ανασχεδιασμό των υποδομών • Ήλιος, πλούσια γη, νερό, γεωμορφολογικό ανάγλυφο
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη υποδομών πρόσβασης(δρόμοι) • Απουσία ηλεκτροδότησης στις κτηνοτροφικές μονάδες • Απουσία αντιπλημμυρικής θωράκισης • Περιοχές χωρίς κοινωνικές υποδομές • Ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό/χαμηλό μορφωτικό επίπεδο • Ελλείψεις δομών/συστημάτων γεωργικής γνώσης και καινοτομίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναπτυξιακά προγράμματα • Αναβάθμιση και βελτίωση ΟΠΕΚΕΠΕ & ΕΛΓΑ

Ομάδα Εστίασης 1 «Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες»

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> Μετανάστες που ζουν σε άθλιες συνθήκες / προβλήματα ένταξης 	<ul style="list-style-type: none"> Θέσπιση και δημιουργία κοινωνικών κατοικιών για τους εργάτες γης Πληθυσμοί Ρομά / Μετανάστες
4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Πληθυσμιακή ερήμωση Απουσία νέων αγροτών Γερασμένος πληθυσμός 	<ul style="list-style-type: none"> Η ύπαρξη οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων μπορεί να συγκεντρώσει τον πληθυσμό Επιθυμία για παραμονή και ανάπτυξη δραστηριότητας μόνο όμως υπό προϋποθέσεις που καλύπτουν κοινωνικές και άλλου είδους διευκολύνσεις και παροχές
5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	<ul style="list-style-type: none"> Εκτεταμένη μονοκαλλιέργεια Μικρός και τεμαχισμένος κλήρος Ανεργία Κρίση σε οικονομικές δραστηριότητες λόγω πανδημίας COVID19 	<ul style="list-style-type: none"> Θεσσαλία: Πλούσια γη, αυτονομία σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που βοηθάει τον τοπικό πληθυσμό για ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης
6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ	<ul style="list-style-type: none"> Ισχυρή παρουσία μεσαζόντων που αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων Απουσία μεταποίησης Η πρώτη ύλη μεταφέρεται εκτός Ελλάδας με αποτέλεσμα να μην εξασφαλίζεται προστιθέμενη αξία για τα προϊόντα Ζητήματα ανταγωνισμού με τις γειτονικές χώρες (Ελληνοποιήσεις προϊόντων) 	<ul style="list-style-type: none"> Η γειτνίαση με άλλες χώρες μπορεί να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα

Ομάδα Εστίασης 1 «Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες»

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> Πολύ υψηλό επίπεδο ψηφιακού αναλφαριθμητισμού στον αγροτικό πληθυσμό 	<ul style="list-style-type: none"> Ψηφιακή τεχνολογία και ενεργειακή μετάβαση με σκοπό την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων Η ψηφιακή μετάβαση θα συνεισφέρει στην μείωση της γραφειοκρατίας Η πανδημική κρίση επέφερε ψηφιακά άλματα
8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> Μεγάλη η απόσταση με τα κέντρα λήψης αποφάσεων Πολυνομοθεσία που δυσχεραίνει τις επενδυτικές ενέργειες Γραφειοκρατία Δεν υπάρχει η κουλτούρα της συνεργατικότητας Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού 	<ul style="list-style-type: none"> Καταγεγραμμένη η επιθυμία και το ενδιαφέρον των πολιτών για συμμετοχικότητα Ενεργή παρουσία των κατοίκων στην διαμόρφωση του μακροπρόθεσμου οράματος Εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός που θα λαμβάνει υπόψη του τις τοπικές ιδιαιτερότητες



Ομάδα Εστίασης 1 «Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες»

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/ να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Συστηματική προώθηση των αναδασμών για την βελτίωση της παραγωγής
 - Προώθηση/ενίσχυση δραστηριοτήτων βιοοικονομίας
 - Δημιουργία Εθνικού Φορέα Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων
-
- Αλλαγή του τρόπου αποζημιώσεων
 - Ανάπτυξη των ορεινών όγκων που αποτελούν ένα ξεχωριστό οικοσύστημα με στόχο την τουριστική ανάπτυξη
 - Αρμονική συνεργασία φυτικής και ζωικής παραγωγής
 - Αναβάθμιση του εκπαιδευτικού επιπέδου
 - Στήριξη από κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία
 - Αύξηση ελεγκτικών μηχανισμών
 - Δημιουργία δομών στήριξης πρωτογενούς τομέα
-
- Θεσμικό πλαίσιο που να ενθαρρύνει τη συνένωση του κλήρου και όχι την πολυδιάσπαση του
 - Ανάπτυξη συνεργατικής κουλτούρας και δικτύωσης / Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών διαφορετικής κατεύθυνσης / Αύξηση διαλόγου/συζητήσεων όπως τη σημερινή
 - Πολιτικές για την συγκράτηση του πληθυσμού
 - Συνδυασμός διαφορετικών πολιτικών
 - Αναδιάρθρωση υπηρεσιών και εκπαιδευμένο προσωπικό για τη στελέχωσή τους

Εμπνευσμένη ιστορία:

- Συνεταιριστικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που αξιοποιεί τα διαθέσιμα τραπεζικά εργαλεία και καθοδηγεί τον αγροτικό πληθυσμό έτσι ώστε η εκμετάλλευσή του να είναι βιώσιμη. Δημιουργία εξειδικευμένων τραπεζικών προϊόντων για αγρότες/ κτηνοτρόφους.

Συμμετοχικό εργαστήριο για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Ομάδα Εστίασης 2 «Αργολίδα-Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία, Αχαΐα»

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης,
Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού
Αγροτικού Δικτύου)

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@mou.gr

Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 2 Αργολίδα-Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία, Αχαΐα

Αριθ. συμμετεχόντων: 9

Τοποθεσία:

Ημερομηνία: 13/1/2021

Υπό εξέταση περιοχή: ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ & ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/ η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> Οι παραγωγοί πλήττονται από τις καιρικές συνθήκες Έλλειψη νερού/Κακή διαχείριση νερού 	<ul style="list-style-type: none"> Αφύπνιση λόγω πανδημίας Ιδανικό κλίμα της περιοχής για διαβίωση Πλούσιο οικοσύστημα Πλούσιοι φυσικοί πόροι Χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα Μη επιβαρυσμένα υπόγεια νερά Η καθυστέρηση στην ανάπτυξη, ευκαιρία για βιώσιμη ανάπτυξη
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Επαρχιακό οδικό δίκτυο για τη μεταφορά προϊόντων Αεροδρόμια Υπηρεσίες Υγείας Ανάπτυξη αρδευτικού συστήματος Διαχείριση σκουπιδιών, Ανακύκλωση Διαχείριση νερού Διαχείριση Ηλεκτρικού ρεύματος Εκπαίδευση νέων Έλλειψη καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού Έλλειψη εργατικών χεριών 	<ul style="list-style-type: none"> Κοντά στην Πρωτεύουσα και με την Πάτρα Σωστή διαχείριση των πλούσιων φυσικών πόρων Πολιτιστικά μνημεία (αξιοποίηση για τουρισμό) Παράκτια περιοχή

- Έλλειψη διοικητικών υπηρεσιών
- Ελλείψεις σε υπηρεσίες υγείας

Ομάδα Εστίασης 2 «Αργολίδα-Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία, Αχαΐα»

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα ένταξης προσφύγων και μεταναστών 	<ul style="list-style-type: none"> • Μεταβατική περιοχή διαμονής προσφύγων • Κοινωνική ένταξη των προσφύγων / απασχόλησή τους στη γεωργία
4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Ερήμωση χωριών • Γήρανση πληθυσμού στα χωριά 	<ul style="list-style-type: none"> • Κίνητρα στους νέους: οικονομικά, ασφάλεια • Εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την ανακατανομή του πληθυσμού
5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρές ιδιοκτησίες γης • Έλλειψη εκπαίδευσης • Ανοργάνωτη κτηνοτροφία • Το εισόδημα δεν μένει στην ύπαιθρο 	<ul style="list-style-type: none"> • Κοντά στην Αθήνα. Εξ' αποστάσεως εργασία • Κάτοικοι αστικών κέντρων με γεωργικές εκμεταλλεύσεις • Τα αστικά κέντρα ζουν από την ύπαιθρο
6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλός δείκτης καινοτομίας στην παραγωγή 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανταγωνιστικά προϊόντα/labeling • Αμπέλια/κρασί
7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη γνώσεων και δεξιοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Αφύπνιση λόγω πανδημίας • Επιτρέπει την παραμονή των νέων ανθρώπων στην ύπαιθρο
8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Ανυπαρξία συνεργατικών σχημάτων • Καχυποψία των αγροτών απέναντι στα συλλογικά σχήματα 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργασία Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Περιφέρειας Πελοποννήσου • Δικτυώσεις φορέων • Υποστήριξη συνεργασιών • Μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια διοίκηση

Ομάδα Εστίασης 2 «Αργολίδα-Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία, Αχαΐα»

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/ να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Ανασχεδιασμός για ΠΟΠ,ΠΓΕ
- Συνεργασία με Πανεπιστήμια, Γεωπονικές σχολές
- Στροφή στη βιολογική παραγωγή
- Προβολή στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά της βιολογικής παραγωγής
- Νέες πολιτικές για τα προϊόντα μέσω Green Deal, Farm to Fork, Food waste, Labeling, Food Sustainability
- Αγροτουριστική ανάπτυξη
- Ανάδειξη πολιτιστικών μνημείων, φυσικές ομορφιές της περιοχής
- Τοπικός σχεδιασμός με βάση τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής
- Κίνητρα στους νέους: οικονομικά, ασφάλεια
- Εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την ανακατανομή του πληθυσμού
- Να ενταχθούν σε Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης παρεμβάσεις για την ένταξη των προσφύγων
- Αλλαγή κουλτούρας ως προς την προώθηση της συνεργατικότητας

Εμπνευσμένη ιστορία:

- Η Αναπτυξιακή Πάρνωνα με το πρόγραμμα φιλοξενίας προσφύγων στην Τρίπολη. Φιλοξενήθηκαν παιδιά προσφύγων στην Τρίπολη, μένουν ήδη τρία χρόνια και μιλάνε ελληνικά χάρη στο πρόγραμμα ένταξης.



Συμμετοχικό εργαστήριο για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Ομάδα Εστίασης 3 «Βόρειο & Νότιο Αιγαίο»

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης,
Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού
Αγροτικού Δικτύου)

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@mou.gr

Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 3 **Βόρειο & Νότιο Αιγαίο**

Αριθ. συμμετεχόντων: **12**

Τοποθεσία:

Ημερομηνία: 14/1/2021

Υπό εξέταση περιοχή: **ΒΟΡΕΙΟ & ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ**

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/ η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> Καταστροφές λόγω καιρικών συνθηκών στην παραγωγή και το περιβάλλον Ανεμογεννήτριες, φωτοβολταϊκά χωρίς μελέτη Έλλειψη νερού 	<ul style="list-style-type: none"> Εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον Περιοχές Natura Νέες καλλιεργητικές πρακτικές Θάλασσα, γη, αέρας
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Αεροδρόμια Λιμάνια Υπηρεσίες Υγείας Διαχείριση νερού-εξοικονόμηση Ηλεκτρικού ρεύματος Διοικητικές υπηρεσίες Έλλειψη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού 	<ul style="list-style-type: none"> Ανασχεδιασμός για υποδομές Νησιωτικότητα/Θάλασσα/ γη

Ομάδα Εστίασης 3 «Βόρειο & Νότιο Αιγαίο»

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Ενδοπεριφερειακές ανισότητες • Νησιά διαφορετικών ταχυτήτων • Προσφυγικό • Γενικότερο αίσθημα ανασφάλειας λόγω των συνεχιζόμενων διενέξεων με την Τουρκία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ελκυστικό περιβάλλον • Γοητεία νησιωτικότητας • Ανοιχτές κοινωνίες
4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Μακριά από την Κεντρική Διοίκηση • Νησιωτικότητα • Σύνορα της χώρας • "Καλοκαιρινό" vs " Χειμερινό" Αιγαίο • Ερημοποίηση χωριών 	<ul style="list-style-type: none"> • Πανδημία • Επιλογή νησιού για εξ αποστάσεως εργασία/ Εγκατάσταση νέων κατοίκων
5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Μονόπλευρη ανάπτυξη ο Τουρισμός • Έλλειψη εκπαίδευσης νέων • Παραοικονομία λόγω μεταναστευτικού • Δυσκολίες στην κτηνοτροφία/γεωργία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ναυτιλία – εφοπλιστές
6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρές παραγωγές, μη συναγωνισμός με μεγάλες αντίστοιχες Ευρωπαϊκές • Διαφορά τιμής κόστους – τιμής κατανάλωσης • Επιβάρυνση τιμών λόγω κόστους μεταφορών 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτάρκεια των νησιών • Αξιόλογα τοπικά προϊόντα (Π.Ο.Π) • Μαστίχα Χίου • Αμπέλια / οίνος (π.χ Σαντορίνη, Λήμνος)
7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη πληροφόρησης • Χαμηλές ταχύτητες ίντερνετ 	<ul style="list-style-type: none"> • Διά βίου μάθηση αγροτών • Ανάπτυξη καινοτομίας • Πανδημία/ψηφιακό άλμα
8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλη μείωση συνεργατικών σχημάτων • Έλλειψη παιδείας συνεργατισμού • Μη βιώσιμες συνεταιριστικές ενώσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • Προγράμματα Leader • Προστασία συνεταιριστικών σχημάτων • Συνεργασία κεντρικής Διοίκησης και Περιφερειών • Ενημέρωση των νέων

Ομάδα Εστίασης 3 «Βόρειο & Νότιο Αιγαίο»

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/ να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Κάθε κρίση είναι απειλή και ευκαιρία
 - Η επιχειρηματικότητα θα πρέπει να γίνει με τοπικά ολοκληρωμένα προγράμματα
 - Κοινή δράση των νησιών
 - Ενίσχυση των νέων ανθρώπων για την παραμονή ή την εγκατάσταση στα νησιά
-
- Δημιουργία υδατοδρομιών
 - Συνδεσιμότητα μεταξύ των νησιών
 - Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με σκοπό την δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας και την συγκράτηση του πληθυσμού
 - Αύξηση των επενδυτικών προγραμμάτων για τον πρωτογενή τομέα
 - Ενίσχυση νέων αγροτών
 - Κίνητρα εγκατάστασης για νέους επιστήμονες
 - Φορολογικές ελαφρύνσεις /το κάθε νησί να αντιμετωπιστεί με διαφορετική κλίμακα αναλόγων με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λόγω της γεωγραφικής του θέσης
 - Επενδυτικές δράσεις
 - Προβολή/ανάδειξη τοπικών προϊόντων
 - Μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας μονάδων
 - Να ενισχυθεί η μεταποίηση

Εμπνευσμένη ιστορία:

Συμμετοχικό εργαστήριο για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Ομάδα Εστίασης 4 «Δυτική Μακεδονία»

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού Αγροτικού Δικτύου)

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@mou.gr

Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 4 **Δυτική Μακεδονία**

Αριθ. συμμετεχόντων: 9

Τοποθεσία:

Ημερομηνία: 15/1/2021

Υπό εξέταση περιοχή: **ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ**

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/ η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> Έντονα καιρικά φαινόμενα που πλήττουν δραματικά τις καλλιέργειες (συχνές χαλαζοπτώσεις) Έλλειψη βροχοπτώσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Ιδιαίτερο ανάγλυφο της περιοχής Πλούσιος υδροφόρος ορίζοντας Μικροκλίμα που παράγει ποιοτικά προϊόντα Προστατευόμενες περιοχές Απολιγνιτοποίηση της περιοχής/Μεταλιγνιτική εποχή
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Χαμηλό ποσοστό άρδευσης / ελλείψεις σε έργα άρδευσης Μεγάλες καθυστερήσεις στα έργα υποδομής Ελλείψεις σε υποδομές υγείας / εκπαίδευσης / πολιτισμού 	<ul style="list-style-type: none"> Μεταλιγνιτική εποχή/πρασίνισμα περιφέρειας Τουρισμός Γεωργία
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> Οι προσφυγικές ροές δημιουργούν πιέσεις στο εργατικό δυναμικό της περιοχής 	<ul style="list-style-type: none"> Γεωργία στην περιοχή της απολιγνιτοποίησης

Ομάδα Εστίασης 4 «Δυτική Μακεδονία»

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Εγκατάλειψη των ορεινών περιοχών • Ορεινότητα/ Απομόνωση • 35% πληθυσμιακή συρρίκνωση • Δημογραφική γήρανση του πληθυσμού • Μείωση εργατικού δυναμικού 	<ul style="list-style-type: none"> • Τάση και ανάγκη του τοπικού πληθυσμού για εξωστρέφεια • Υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό που μέσω της επιχειρηματικότητας μπορεί να παραμείνει στην περιοχή
5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Πολύ μικρός κλήρος • Η απουσία οικονομικών κλίμακας και μεταποίησης δεν δημιουργούν προστιθέμενη αξία στα προϊόντα • Απολιγνιτοποίηση της περιοχής • Χαμηλό ποσοστό στις επιδοτήσεις • Χαμηλός βαθμός επιχειρηματικότητας • Υπερφορολόγηση χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες της περιοχής • Η αγροτική γη δεν ανήκει σε κατοίκους της περιοχής, αλλά σε άτομα που κατοικούν σε άλλα σημεία της χώρας • Έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες • Απώλεια εισοδήματος των γουνεμπόρων / γουνεργατών (Καστοριά) 	<ul style="list-style-type: none"> • Αντικατάσταση του εισοδήματος που δημιουργούσε ο τομέας της παραγωγής ενέργειας με αγροτικό εισόδημα • Πρώην γουνεργάτες
6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Εισαγόμενα προϊόντα από γειτονικές χώρες που διατίθενται στην ελληνική αγορά ως ελληνικά (Ελληνοποιήσεις) \ • Έλλειψη πιστοποιημένων προϊόντων / Μεταποίηση (Καστοριά) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιοτικά προϊόντα των οποίων η μεταφορά είναι εύκολη και με μειωμένο μεταφορικό κόστος • Μοναδικά προϊόντα (ΠΓΕ) που "καθρεφτίζουν" την περιοχή • Πολύ καλά προϊόντα λόγω μικροκλίματος
7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Έξυπνη γεωργία
8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συνεργατισμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Πανεπιστήμια • Πρόγραμμα LEADER / συμμετοχή τοπικού πληθυσμού

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/ να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Τυποποιημένα αγροτικά προϊόντα σε συγκεκριμένες περιοχές που μπορούν να αποτελέσουν οδηγό και για τις υπόλοιπες
 - Καθετοποίηση πρωτογενούς τομέα
 - Επίσπευση της ολοκλήρωσης των οδικών δικτύων και των αρδευτικών έργων
 - Ενισχύσεις με πληθυσμιακά κριτήρια
 - Εκπαίδευση νέων αγροτών
-
- Ολοκληρωμένη μελέτη για την μετάβαση στην μεταλιγνιτική εποχή στην οποία οι χαμένες θέσεις εργασίας πρέπει να αντικατασταθούν από τον αγροτικό τομέα
 - Απαιτείται μια συστηματική διαβούλευση με την Κεντρική εξουσία με στόχο την δίκαιη και ομαλή μετάβαση στο νέο οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης της περιοχής
-
- Νέος Αναπτυξιακός Νόμος που θα δίνει την δυνατότητα δημιουργίας και ένταξης μεταποιητικών μονάδων της περιοχής / αλλαγή στα ποσοστά ενίσχυσης της περιοχής
 - Δημιουργία ενός νέου brand name και μιας νέας ταυτότητας για την περιοχή
 - Να περάσουμε από την " ΜΟΛΥΣΜΕΝΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ" στην " ΠΡΑΣΙΝΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ"



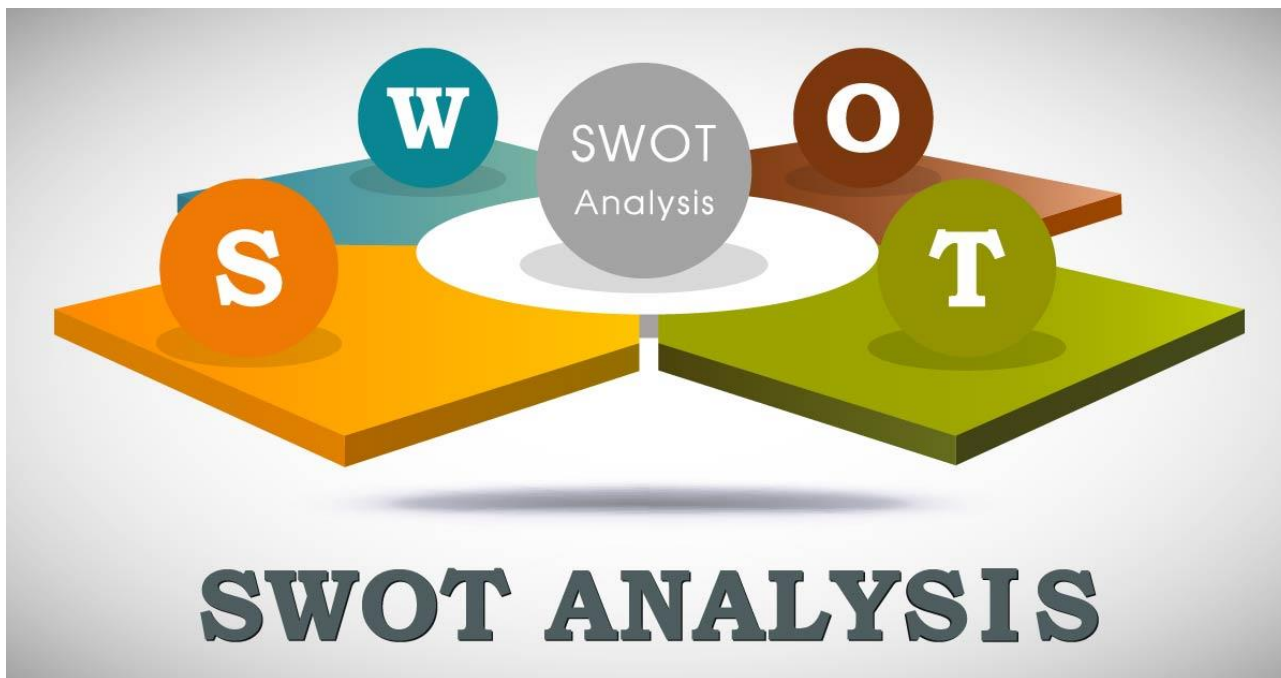
Εμπνευσμένη ιστορία:

Αποδεικτικό - Επιδεικτικό Αγρόκτημα (ΑΠΕΠΑ) του ΑΣΕΠΟΠ Βελβεντού

Η αγορά των φρέσκων και των μεταποιημένων φρούτων είναι άκρως ανταγωνιστική. Ο μόνος δρόμος είναι η συνεχής βελτίωση μέσα σε ένα όλο και πιο απαιτητικό περιβάλλον, αλλά και η άμεση προσαρμογή στις νέες συνθήκες που δημιουργεί η παρούσα πλέον κλιματική αλλαγή. Η λειτουργία του ΑΠΕΠΑ θα επιταχύνει την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με τη διευκόλυνση της εισαγωγής καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία. Η προσαρμογή των καινοτομιών στις τοπικές συνθήκες, καθιστά την εφαρμογή τους αποτελεσματική, βοηθώντας τους παραγωγούς να ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές απαιτητικών αγορών, οι οποίες αποδίδουν καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα για την εκμετάλλευση. Επιπλέον μέσα από το ΑΠΕΠΑ, οι καινοτόμες τεχνικές διαδίδονται πολύ πιο γρήγορα και σωστά, στο σύνολο των παραγωγών μελών της Ο.Π., βελτιώνοντας έτσι τη βιωσιμότητά τους, με άμεσο θετικό αντίκτυπο για την τοπική κοινωνία αλλά και την εθνική οικονομία.

Η επένδυση αυτή θα παρέχει πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη μόνιμων συνεργασιών με ερευνητικά ιδρύματα, προμηθευτές πολλαπλασιαστικού υλικού, γεωργικών εφοδίων, εξοπλισμού και συστημάτων αγροτικής παραγωγής, με στόχο την επιτυχή εφαρμογή καινοτομικών παραγωγικών διαδικασιών.





STRENGTHS / ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

- Πλούσια οικοσυστήματα
- Εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον
- Ποιοτικά αγροτικά προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας
- Πολιτιστικό και τουριστικό απόθεμα

OPPORTUNITIES / ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Ψηφιακή αναβάθμιση
- Αναπτυξιακά προγράμματα
- Συνεργατικά σχήματα που μπορούν να αποτελέσουν καλά παραδείγματα
- Συνεργασία τοπικών παραγωγών με Πανεπιστημιακά ιδρύματα
- Έντονο ενδιαφέρον των πολιτών για συμμετοχή στην διαμόρφωση του μακροπρόθεσμου οράματος

WEAKNESSES / ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Έλλειψη υποδομών
- Απουσία αντιπλημμυρικών έργων
- Έλλειψη κοινωνικών υποδομών
- Έλλειψη συνεργατικής κουλτούρας
- Έλλειψη μεταποιητικών μονάδων

THREATS / ΑΠΕΙΛΕΣ

- Απομόνωση ορεινών περιοχών
 - Πληθυσμιακή γήρανση
- Έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες
 - Απουσία νέων αγροτών
- Μη εξασφαλισμένη προστιθέμενη αξία των αγροτικών προϊόντων
- Πολυτεμαχισμένος αγροτικός κλήρος